

Evangelia Balta

Gerçi Rum isek de
Rumca Bilmez Türkçe Söyleriz

*karamanlılar ve karamanlıca
edebiyat üzerine araştırmalar*

İNCELEME/ARAŞTIRMA

EVANGELİA BALTA
GERÇİ RUM İSEK DE RUMCA BİLMEZ TÜRKÇE SÖYLERİZ
KARAMANLILAR VE KARAMANLICA EDEBİYAT ÜZERİNE ARAŞTIRMALAR

COPYRIGHT © 2012

ÇEVİRENLER
NAZİF BOZATLI, LEVENT CİNEMRE, ARI ÇOKONA, AYŞE DİLSİZ,
HERKÜL MİLLAS, SAADET ÖZEN, MENEKŞE TOKYAY,
MESUT YAŞAR TUFAN, İNCİ TÜRKÖĞLU, EROL ÜYEPAZARCI, EMRE YALÇIN

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2012
Sertifika No: 29619

EDİTÖR
EMRE YALÇIN

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

REDAKTÖR
ŞENGÜN KILIÇ HRİSTİDİS

DÜZELTMEN VE DİZİNİ HAZIRLAYAN
NECATİ BALBAY

GRAFİK TASARIM UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

I. BASKI: KASIM 2014, İSTANBUL

ISBN 978-605-332-294-8

BASKI

AYHAN MATBAASI

MAHMUTBEY MAH. DEVEKALDIRIMI CAD. GELİNCİK SOK. NO: 6 KAT: 3

BAĞCILAR İSTANBUL

Tel: (0212) 445 32 38 Fax: (0212) 445 05 63

Sertifika No: 22749

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek
metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz,
yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Fax. (0212) 252 39 95
www.iskulttur.com.tr

İÇİNDEKİLER

Sunuş..... XI

Giriş: Karamanlıca Kitapların Çılgınlıklarıyla Fısıltıları..... 1
Ek: Mübadil yerleşimlerinde Karamanlıca kitaplar ararken..... 13
Mübadillerin yaşadığı Evia Adası çevresi..... 15
Sonuç..... 28

Anadolulu Ortodoksların Tarihine Bakışlar

Küçük Asya Araştırmaları Merkezi'ndeki
Karamanlıca ve Türkçe Sicil Defterlerinin İçerikleri..... 33
Ek: 419 Numaralı (Silata) Sicil Defterinden Alıntı Tanıklık:
“Gelecek Nesillerin Dikkatine Yazılmış Tarihçe”..... 63
Mübadillerin Dilinden Bir Destan ve Anılar,
Sözlü Kaynak Kullanımı Yöntemleri Üzerine Notlar..... 73
Kosmas Çekmezoğlu'nun destanı..... 78
Mübadile Allahın Belası Bir Şeydi..... 86
Yunanistan'a geldik ve mutsuz olduk..... 91
Tren mi yol alıyor, yoksa evler mi?..... 98
Tarihyazımında kaynakların kullanımı..... 99
Türkçe Konuşan Anadolu Ortodoksların Ulusal Bilinçlenme
Sürecinde Karamanlıca Kitapların Önsözleri..... 103

Karamanlılar ve Karamanlıca Kitaplar

“Gerçi Rum İsek de Rumca Bilmez Türkçe Söyleriz...”
Vatan, Din ve Dille Bölünmüş Bir Kimliğin Serüvenleri..... 117
Tarihyazımı Sorunu..... 119
Tarihsel Sorunun Yönleri..... 124
Karamanlıca Basılı Eserler..... 129
Türkçe Konuşan Rumların Kendilerini Tanımlamaları..... 134

Karamanlılar, Karamanlca ve Karamanlca Kitap Üretimi.....	141
Ek: Küçük Asyalıların Dili ve Öğrenme Tutkusu.....	152
Karamanlca Kitapların Konu ve Döneme Göre Tasnifi	163
Karamanlca kitapların bibliyografyası ve nitelikleri ile ilgili sayılar.....	166
Misyonerlerin Karamanlca Yayınları.....	170
Karamanlca kitapların dönemlere göre nitelikleri.....	172
1751-1830 dönemi	173
1831-1935 dönemi	180
Dini kitaplar	180
Din dışı kitaplar.....	182
Halka dönük risaleler.....	187
Şiir ve tiyatro.....	188
Karamanlca kitap üretiminin bilançosu.....	190
Evangelinos Misailidis'in Yunanca ve Karamanlca Yayınlarına Osmanlı Kaynaklarının Tanıklığı	193
<i>Sevdalı Hacıaslanis</i> ya da Evangelinos Misailidis'in Dimitrios Vizantios'un (Dimitrios Aslanis, veled-i Hacıkostandi) ününü kıskanması.....	194
Belgeler.....	208
Kolera Günlerinde (1848-1854) Karamanlca Yayınlar.....	211
Ekler.....	225
Karamanlca Yayınlar Üzerine Bibliyografik Notlar.....	229
<i>Küçük Eleni</i> 'nin (<i>H Μικρά Ελένη</i>) Evangelinos Misailidis imzalı Karamanlca baskısı.....	230
<i>Muhtasar Coğrafya</i> 'nın Karamanlca ve Ermeni harfli Türkçe baskısı.....	235
Ekler.....	240

Karamanlca Süreli Yayınlar

Karamanlca Basın (İzmir 1845 - Atina 1927).....	245
Evangelinos Misailidis'in belirleyici rolü.....	248
<i>Anatoli</i>	250
Diğer Karamanlca gazeteler.....	254

Karamanlı Basını Katalođu.....	259
Afitâb [Güneş]	259
Aktis [Işın].....	260
Anatheorisis [Revizyon].....	260
Anatol Ahteri [Şark talihi].....	260
Anatoli.....	260
Anatolikos Astir [Şark/Anadolu yıldızı].....	261
Angeliaforos [Haberci]	261
Angeliaforos - Çocuklar İçün	262
Areti [Fazilet].....	262
Asya.....	262
Fitne	263
Kukurikos.....	263
Mekteb-ül Fünûn-i Meşriki [Şark ilimler mektebi].....	264
Mikra Asya [Küçük Asya].....	265
Mikra Asya yani Anatoli	265
Nea Anatoli [Yeni Anadolu].....	266
Beşaret ül Maşrık [Şark Habercisi].....	266
Prosfigiki Foni / Muhacir Sedası	266
Şafak	267
Şark	267
Terakki	267
Zebur [Arı].....	268
Ekler: Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nden belgeler.....	269
I. <i>Angeliaforos</i> gazetesi.....	272
II. <i>Asya</i> gazetesi.....	272
III. <i>Mikra Asya</i> gazetesi.....	275
Bulgar Sorununun Yaşandığı Dönemde	
<i>Mikra Asya</i> yani <i>Anatoli</i>	277
Etnik-milliyetçilik mücadelelerinde <i>Anatoli</i> ve Karamanlılar	280
<i>Mikra Asya</i> yani <i>Anatoli</i>	287
<i>Anatoli</i> 'nin basımına son verilmesi	296
Eski <i>Anatoli</i> 'nin izinden giden <i>Mikra Asya</i> yani <i>Anatoli</i>	301
Ekler.....	306

<i>Aktis</i> [Işın] Dergisi	313
<i>İ Areti</i> [Fazilet]: 1912'de Yayımlanan On Beş Günlük Resimli Dergi	325
Sayılar itibariyle makaleler dizini	340
Kaynakça	365
Dizin	389